

2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII // *Відомості Верховної Ради України*, 1991, № 47, ст. 646. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
3. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України від 19.06.2003 № 978-IV // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 52, ст. 377. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-15>
4. Федорчак О. В. Систематизація законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності в Україні // *Теорія та практика державного управління*. № 4(59). 2017. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-4/doc/2/07.pdf>

Ключові слова: інвестиційна діяльність, нормативно-правове регулювання, економіка, будівництво, сфера інвестування будівництва.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, нормативно-правовое регулирование, экономика, строительство, сфера инвестирования в строительство.

Key words: investment activities, legal regulation, economics, construction, construction investment area.

ВИНОГРАДОВ ВАДИМ ІГОРОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Дослідження криміналістично значущих ознак, зв'язків та особливостей кожного конкретного злочину має важливе значення для вибудовування та моделювання злочинної діяльності у сфері публічних закупівель. Узагальнення і вивчення криміналістичної характеристики групи злочинних діянь, що можна віднести до сфери публічних закупівель, постає необхідним з огляду на перспективні результати, зокрема, можливість вирішення комплексу проблем при розслідуванні та попередження зазначених злочинів.

Як доцільно вказує О. П. Ващук, детальна криміналістична класифікація «сприяє розробці достатньо повної і разом з тим диференційованої криміналістичної характеристики, проясненню генезису криміналістичних ситуацій, постановці ключових цілей, розробці типових криміналістичних ситуацій, висуванню і перевірці загальних і окремих версій, розробці рекомендацій з розкриття, організації розслідування, правильному тактичному обранню напрямку розслідування та вирішенню загального завдання кримінального провадження» [2, с. 70-71]. Дійсно, саме класифікація дозволяє переосмислити традиційну та дещо застарілу побудову розслідування, яка вже не відповідає ані потребам слідчої практики, ані сучасним реаліям загалом.

Теоретики визначають криміналістичну характеристику злочинів як «їх поділ на певні групи за відповідними притаманними їм ознаками, істотними з криміналістичної точки зору, які відрізняють їх від інших злочинів» [1, с. 116]. В. Ю. Шепітько, дотримуючись ґносеологічного підходу, відзначає, що криміналістична класифікація злочинів є необхідною умовою ефективного пізнання об'єкта та є основою для розробки відповідних рекомендацій [7, с. 323].

В. В. Тіщенко у межах системно-структурного (і дещо антропологічного) підходу пропонує криміналістичну класифікацію проводити за елементами структури людської діяльності, що відповідає принципам системно-діяльнісного та функціонального підходів і надає повне уявлення щодо механізму злочину та його наслідків [6, с. 32-44]. Дослідник також наголошує, що роль криміналістичної класифікації надзвичайно суттєва, оскільки «криміналістична класифікація злочинів дозволяє провести багатосторонній аналіз виділених категорій злочинів, синтезувати їх криміналістично значущі властивості і дати відповідні криміналістичні характеристики таким категоріям злочинів» [6, с. 44].

Отже, криміналістична характеристика представляє собою модель злочинів, яка будується на основі встановлених у результаті узагальнення слідчої практики типових ознак та зв'язків, які мають значення для виявлення та розкриття протиправних діянь за допомогою криміналістичних засобів, методів та прийомів. У сфері публічних закупівель досить складно класифікувати злочини за належністю до певної групи, проте зазвичай їх відносять або до бюджетних, або до економічних (по суті, відбувається звуження предметної сфери, що часто призводить до конфлікту компетенцій суб'єктів досудового розслідування).

У криміналістичній літературі пропонується поділ злочинів у сфері публічних закупівель на дві основні групи: злочини, що вчиняються посадовими особами підприємств-постачальників (учасників торгів), і злочини, що вчиняються посадовими або матеріально відповідальними особами підприємств-замовників [4, с. 7]. Проте, такий підхід не враховує комплексності правопорушення, яке завжди вчиняється у змові посадових осіб, а також вчинення основних і вторинних злочинів у межах одного правопорушення. Наприклад, злочин, передбачений ст. 191 КК України (заволодіння бюджетними коштами шляхом зловживання службовим становищем), який має місце при здійсненні закупівлі розпорядником бюджетних коштів товарів за завищеними цінами з наступним привласненням суми завищення, може тягнути за собою вчинення декількох підпорядкованих злочинів, зокрема, передбачених ст.ст. 364 (зловживання владою або службовим становищем), 366 (службове підроблення) тощо.

А. М. Меденцев наголошує, що при формуванні методик розслідування злочинів у сфері публічних закупівель їх доцільно «формувати стосовно основних злочинів, вказуючи на типові їх зв'язки зі злочинами підпорядкованими. В такому разі, виокремлюються дві групи основних злочинів: 1) заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (ст. 191 КК України);

2) прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України)» [4, с. 8].

Звісно, криміналістична класифікація злочинів у сфері публічних закупівель створює передумови для характеристики більш вузької групи злочинів, завдяки чому відбувається максимальне звуження певної групи злочинів з метою наближення методик до потреб слідчої практики. З іншого боку, криміналістична класифікація є динамічною системою, яка утворюється з певних елементів, склад яких може змінюватися в залежності від природи правопорушення. Зазвичай же криміналістична класифікація включає декілька ключових елементів: особливості предмета посягання та правового регулювання об'єкта; особливості суб'єкта злочину; способи вчинення злочину (у контексті публічних закупівель – зловживання службовим становищем, заволодіння коштами тощо); особливості слідів вчинення злочину.

Таким чином, враховуючи комплексний характер злочинів у сфері публічних закупівель, важливо враховувати усі елементи криміналістичної класифікації для побудови ефективної методики розслідування.

Список використаної літератури:

1. Белкин Р. С. Курс криминалистики : в 3 т. – Т. 2 : Частные криминалистические теории / Р. С. Белкин. – Москва : Юристъ, 1997. – 464 с.
2. Вашук О. Методика розслідування нападів на інкасаторів : монографія / Олеся Вашук. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2015. – 333 с.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
4. Меденцев А. М. Розслідування злочинів, що вчиняються у сфері державних закупівель : навч. посіб. / А. М. Меденцев. – Одеса, 2017. – 96 с.
5. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.
6. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія / В. В. Тіщенко. – Одеса, 2007. – 260 с.
7. Шепитько В. Ю. Криминалистика : підручник / В. Ю. Шепитько. – Київ : Ін Юре, 2010. – 496 с.

Ключові слова: криміналістична характеристика, криміналістична класифікація, злочини у сфері публічних закупівель, публічні закупівлі.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика, криминалистическая классификация, преступления в сфере публичных закупок, публичные закупки.

Key words: criminalistic characteristics, criminalistic classification, crimes in the sphere of public procurements, public procurements.